

BIONEXT WIL SAMEN MET KETENPARTNERS GEBRUIK VAN NATUURLIJKE PREVENTIEVE MIDDELEN VERGROTEN

Onbekend maakt onbemind, dat gaat zeker op voor het gebruik van natuurlijke middelen in de veehouderij. Werken dat soort middelen wel? Kan ik niet beter de dierenarts een diergeneesmiddel laten voorschrijven? Zijn er misschien negatieve bijeffecten? Of geldt in dit geval 'baat het niet, dan schaadt het niet'? En mag ik als biologische veehouder al die natuurlijke middelen zomaar gebruiken?

TEKST GERDINE KAPTIJN | FOTO'S BIONEXT

EENDUIDIGE MIDDELENLIJST OP KOMST

In 2018 onderzocht Bionext samen met De Groene Weg (leveranciersvereniging biologisch varkensvlees) in hoeverre natuurlijke middelen worden gebruikt in de biologische sector. Daaruit bleek dat de belangrijkste reden voor veehouders om geen natuurlijke middelen te gebruiken, is dat ze twijfelen over de werking. Ook de onbekendheid met de toelating onder de biologische wetgeving speelt een rol. Daarom is Bionext dit jaar gestart met een vervolgpriject om het gebruik van natuurlijke middelen te stimuleren.

Het uitgangspunt van biologische dierlijke productie is het werken met weerbare dieren die goed in balans zijn met hun omgeving. Hiermee ligt de focus sterk op het voorkomen van ziektes. Een kundig management van de veehouder vormt de basis voor de dierengezondheid. Daarbinnen kunnen natuurlijke middelen (of producten) worden ingezet ter bevordering van de weerbaarheid van de

dieren, verbetering van de hygiëne, bestrijding van plaagdieren en preventie en genezing van ziekten en/of besmettingen. Dat kunnen kruiden zijn, of additieven in het voer of water, knoflookbolussen, etc. Natuurlijke middelen zetten dan ook in op preventieve gezondheidszorg en de natuurlijke behoefte van het dier.

Door meer natuurlijke middelen te gebruiken kan het gebruik van synthetische diergeneesmiddelen worden verminderd. Door het onderzoek van Buijs en Mantingh weten we dat bijvoorbeeld resten van anti-parasitaire middelen die in de mest terecht komen ook een negatief effect kunnen hebben op het bodemleven. In de pluimvee sector worden de leghennen regelmatig ontwormd vanwege de wormdruk in de uitloop. Dat wil de sector op een andere manier gaan aanpakken, zodat de synthetische antiwormmiddelen veel restrictiever kunnen worden ingezet. Mogelijk kunnen natuurlijke middelen hierbij een rol spelen.

'De belangrijkste reden om geen natuurlijke middelen te gebruiken, is twijfel over de werking.'

ALINE GORTEMAKER GEITENHOUDSTER IN BROEKHUIZEN

"Door natuurlijke middelen te gebruiken voor mijn geiten kon ik gezondheidsproblemen voorkomen. Zo voorkom je dat er een wachttijd voor de melk en het vlees komt. Wat betreft natuurlijke middelen is er van alles op de markt, maar soms is de samenstelling onduidelijk. Het is dus belangrijk dat je veel leest en veel vraagt. Kijk ook goed naar je eigen bedrijf, wat past hierbij? Wat past bij je dieren? Focus hierbij op één probleem en let goed op zodat je aan het begin van de aandoening kan ingrijpen."

AART JAN VOS | PLUIMVEEHOUDER IN NIJKERK

"Ik gebruik natuurlijke middelen voor mijn pluimvee, het versterkt hun skelet, verbetert hun darmgezondheid en gaat vogelmijt tegen. Daarnaast test ik nu met het uitzetten van sluipwespen om vliegenoverlast te verminderen. Als je begint aan natuurlijke middelen is het belangrijk om goed vooronderzoek te doen en te praten met deskundigen. Je moet niet alleen maar handelen op basis van gevoel, het moet een onderbouwde beslissing zijn."

Wat maakt het lastig? Voor natuurlijke middelen geldt niet één algemene wetgeving. Het ligt namelijk aan de toepassing van het middel onder welke wetgeving het valt. Een middel dat je gebruikt om je stal te reinigen valt onder een andere wetgeving dan een middel dat je gebruikt om ongedierte te bestrijden. Hetzelfde geldt voor middelen die je toevoegt aan het voer, het kan een diervoederadditief zijn maar ook een diergeneesmiddel. Voor elk toepassingsgebied bestaat er een wettelijk kader waaraan producten moeten voldoen om deze te mogen toepassen. Bovenstaande geldt voor alle veehouders, maar als je biologisch boer bent komt de biologische wetgeving daar natuurlijk nog bij. De biologische regelgeving stelt per toepassingsgebied aanvullende eisen betreffende toegestane ingrediënten. Bij diergeneesmiddelen zijn ook het maximaal aantal behandelingen en de wachttijden vastgesteld. Veehouders zijn vervolgens zelf verantwoordelijk om te beoordelen of een natuurlijk

middel toegepast mag worden. Je moet dus bekijken onder welke wetgeving het middel valt, en of het qua ingrediënten voldoet aan de biologische regels. Dat blijkt in de praktijk erg lastig te zijn. Ook dierenartsen weten niet altijd precies wat is toegestaan. Om een aantekening van Skal te voorkomen wordt er dan sneller gekozen voor een diergeneesmiddel dat kan worden voorgeschreven door de dierenarts. Een andere belangrijke reden waarom natuurlijke middelen nog niet breed gebruikt worden is dat niet altijd duidelijk is of het werkt. Natuurlijke middelen zijn eigenlijk alleen effectief als ze op het juiste moment worden toegepast, omdat ze vaak preventief werken. Denk aan middelen die de darmgezondheid verbeteren of de weerstand verhogen. Als het dier al ziek is, ben je vaak al te laat met een natuurlijk middel. Er is veel kennis over de werking van natuurlijke middelen, maar deze is niet bij iedereen bekend.

Simpelweg navragen bij veehouders is een manier om er achter te komen welke middelen werken. Om deze reden hebben we voor drie sectoren vragenlijsten uitgezet, waarmee melkveehouders, geitenhouders en pluimveehouders wordt gevraagd naar hun ervaringen met natuurlijke middelen en ook specifiek welke middelen zij gebruiken. Samen met onze projectpartners Biohuis, dierenartsen, Platform Natuurlijke Veehouderij, Skal en Wageningen Food Safety Research beoordelen we deze middelen

Er is wel veel kennis over de werking van natuurlijke middelen, maar deze is niet bij iedereen bekend.

op werking en of ze zijn toegestaan volgens de wet. Heeft u deze vragenlijst gemist? Als u biologisch(e) melkvee, geiten of pluimvee houdt kunt u deze nog invullen via website van Bionext. Het doel van het onderzoek is tot een duidelijke lijst van middelen te komen die werken én toegestaan zijn voor de verschillende dierlijke sectoren. Een natuurlijke middelenlijst, zoals we ook de inputlijst van Skal kennen voor meststoffen. We onderzoeken ook hoe we deze lijst dan up-to-date gaan houden. Daarnaast willen we een stafkaart uitbrengen gericht op dierenartsen en veehouders.

In de komende edities van Ekoland zullen we per sector een veehouder en dierenarts aan het woord laten over natuurlijke middelen. Met het delen van deze ervaringen hopen we de kennis van natuurlijke middelen te vergroten en het enthousiasme om ermee te werken te vergroten. ■

Gerdine Kaplijn is werkzaam als projectleider bij Bionext

Meer info & contact: bionext.nl/themes/dierenwelzijn/middelengebruik/en/of/kaplijn@bionext.nl